

Przekształcenie SPZOZ – jak zdążyć po dotację

Wyścig z czasem

Katarzyna Fortak-Karasińska
Damian Sawicki

Rok 2013 to okres szczególnej aktywności podmiotów tworzących samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (SPZOZ), a w szczególności jednostek samorządowych. Powodem jest możliwość uzyskania, w wypadku przekształcenia do 31 grudnia 2013 r. SPZOZ w spółkę prawa handlowego, pomocy finansowej w dwojakiej postaci – umorzenia przejętych od SPZOZ zobowiązań publicznoprawnych i dotacji celowej z budżetu państwa.

Podmioty tworzące, które przekształcą swoje SPZOZ do 31 grudnia 2013 r., będą mogły liczyć na umorzenie w całości z mocy prawa poszczególnych zobowiązań publicznoprawnych, które zostały przez nie przejęte od SPZOZ i były znane 31 grudnia 2009 r. Umorzenie z mocy prawa oznacza, że po spełnieniu przez podmiot tworzący przesłanek wskazanych w ustawie właściwe organy nie będą mogły odmówić wydania decyzji o umorzeniu zobowiązań. To duża zachęta dla podmiotów

tworzących, aby przejąć zobowiązania SPZOZ w możliwie najwyższej kwocie, a następnie uzyskać decyzję o ich umorzeniu. Umorzenie pozwala podmiotowi tworzącemu na zminimalizowanie kosztów przekształcenia i daje szansę na utworzenie spółki z dodatnim bilansem otwarcia.

Oddłużenie

Podmiot tworzący, który przekształci SPZOZ w spółkę we wskazanym terminie, może się ubiegać o dotację

celową z budżetu państwa na spłatę zobowiązań przejętych od SPZOZ, odsetek od nich lub pokrycie kosztów przekształcenia. Wysokość uzyskanej dotacji stanowi sumę przede wszystkim umorzonych wierzytelności lub odsetek od przejętych zobowiązań cywilnoprawnych, przejętych zobowiązań wynikających z zaciągniętych kredytów bankowych, podatku VAT od aportu wniesionego do spółki lub np. pozostałej do spłaty pożyczki udzielonej SPZOZ przez podmiot tworzący przed 31 grudnia 2009 r. Zagwarantowana ustawowo kwota na pokrycie przedmiotowych dotacji wynosi 1400 mln zł, przy czym aktualny stan funduszy to 1180 mln zł.

Należy zauważyć, że podmioty, które nie zdążą z przekształceniem do końca roku, będą zmuszone do wyboru pomiędzy pokryciem ujemnego wyniku finansowego SPZOZ a podjęciem uchwały o jego przekształceniu lub likwidacji. W myśl art. 59 ustawy o działalności leczniczej (u.d.l.) podmiot tworzący może bowiem pokryć ujemny wynik finansowy SPZOZ do 30 września każdego roku, a w wypadku niezrobienia tego jest zmuszony do podjęcia w ciągu kolejnych 12 miesięcy decyzji o przekształceniu albo likwidacji. Niestety, przy przekształceniu SPZOZ w powyższym trybie nie będzie już możliwości uzyskania dotacji celowej ani umorzenia przejętych zobowiązań.

Jak przekształcić?

Przekształcenie to proces złożony i w każdym SPZOZ przebiega inaczej w zależności m.in. od sytuacji finansowej SPZOZ i podmiotu tworzącego, rodzaju wkładu wnoszonego do spółki czy też od tego, czy wkład ten został sfinansowany bądź ulepszony ze środków pochodzących z dotacji, w tym unijnych. Dlatego też decyzja o przekształceniu winna być poprzedzona nie tylko kompleksową oceną kondycji SPZOZ i możliwości podmiotu tworzącego, ale przede wszystkim analizą podatkową i rachunkowo-księgową.

Problemy w trakcie przekształcenia

Z dotychczasowych doświadczeń autorów wynika, że mimo pozornie jasno i zwięźle sformułowanych przepisów prawa w trakcie procesu przekształcenia pojawia się wiele wątpliwości i utrudnień mogących zaważyć na jego powodzeniu.

Ustalenie wysokości kapitału zakładowego spółki jest kluczową i wcale nietłatą czynnością w toku przekształcenia. W rozwiązaniu tego problemu nie zawsze pomaga jedyna w tym zakresie regulacja zawarta w art. 82 ust. 3 u.d.l., zgodnie z którą bilans zamknięcia SPZOZ staje się bilansem otwarcia spółki, a suma kapitałów własnych spółki równa jest sumie funduszu założycielskiego, funduszu zakładu, funduszu z aktualizacji wyceny i niepodzielonego wyniku finansowego za okres działalności SPZOZ przed przekształceniem, z uwzględnieniem korekty wartości wynikającej z przeszacowania

„ Po spełnieniu przez podmiot tworzący szpital przesłanek wskazanych w ustawie właściwe organy nie będą mogły odmówić wydania decyzji o umorzeniu zobowiązań ”

do wartości rynkowej nieruchomości przekazywanej spółce i pozostającej w posiadaniu SPZOZ. Trudności dotyczące przedmiotowego zapisu pojawiają się w prawie każdym wypadku, gdy podmiot tworzący nie zamierza wyposażyć spółki (wnieść aportem) w użytkowane przez SPZOZ nieruchomości. Kapitały własne spółki z reguły wykazują wartość ujemną. Tak więc konieczność określenia w spółce kapitału zakładowego zgodnie z zapisami kodeksu spółek handlowych będzie determinowała wybór wnoszonych wkładów, w szczególności pod kątem ich wartości.

Należy zwrócić uwagę także na fakt, że dodatkowe trudności pojawiają się w wypadku przekazania spółce przez podmiot tworzący posiadanych przez SPZOZ nieruchomości. Ustawodawca bowiem nie przewidział ich przeszacowania przy ustalaniu wysokości kapitałów własnych spółki.

Dotacje unijne

Nie ulega wątpliwości, że jedną z zalet przekształcenia i jednocześnie jego pośrednim celem jest umożliwienie spółce powstałej w wyniku przekształcenia udzielania świadczeń komercyjnych, czyli finansowanych w całości przez pacjenta. Tymczasem z reguły umowy o dofinansowanie, na podstawie których podmioty uzyskują dotacje, zobowiązują ich beneficjentów nie tylko do zachowania zasady trwałości projektu, lecz także często do niezyskiwania nieprzewidzianego we wniosku aplikacyjnym zysku. Powyższe uniemożliwia wykorzystanie sprzętu lub obiektów zakupionych czy zmodernizowanych przy udziale środków pochodzących z dotacji do działalności komercyjnej. Rozwiązaniem w takiej sytuacji może się okazać jedynie zwrot środków pochodzących z dotacji w części, w jakiej dotyczyłyby one przedmiotu wykorzystywanego w wyżej opisanym celu.

Dotyczy to zarówno sytuacji, w których beneficjentem dotacji jest sam SPZOZ, jak i przypadków, gdy jest nim podmiot tworzący. Jeżeli na przykład dzięki środkom pochodzącym z dotacji zmodernizowane zostały pomieszczenia wykorzystywane przez SPZOZ,

„ Podmiot tworzący, który przekształci SPZOZ w spółkę we wskazanym terminie, może się ubiegać o dotację celową z budżetu państwa na spłatę zobowiązań przejętych od SPZOZ „

a beneficjentem dofinansowania jest podmiot tworzący, to podmiot ten nie będzie mógł oddać nowo powstałej spółce takich pomieszczeń do odpłatnego używania. W tym zakresie należy poszukiwać alternatywnych rozwiązań prawnych pozwalających na ochronę interesów zarówno spółki, jak i jej jedyne go udziałowca lub akcjonariusza.

Konsultacje ze związkami zawodowymi

Omawiając procedurę przekształcenia pod kątem trudności, na jakie należy się przygotować, nie sposób pominąć regulacji ustawowej obligującej podmioty tworzące, a dokładnie ich organy, do konsultowania projektów dokumentów ze związkami zawodowymi. Obowiązku tego nie można bagatelizować, gdyż zaniechanie konsultacji w praktyce może skutkować wstrzymaniem całego procesu. Choć przepisy prawa nie wskazują dokładnie, jakie akty podlegają konsultacji, to nie ulega wątpliwości, że jednym z nich jest projekt aktu określającego główne elementy treści aktu przekształcenia. Ponieważ związki zawodowe mają zagwarantowany co najmniej 30-dniowy, a jedynie w wyjątkowych okolicznościach, uzasadnionych ważnym interesem publicznym, 21-dniowy, termin na ustosunkowanie się do przedkładanych projektów, konsultacje te winny stanowić jeden z ważniejszych punktów harmonogramu czynności przekształceniowych.

Konsekwencje podatkowe

Większość czynności faktycznych i prawnych, jakie należy podjąć w trakcie procesu przekształcenia, wiąże się ze skutkami podatkowymi dla podmiotu tworzącego bądź nowej spółki. Przygotowując się do przeprowadzenia tej procedury, należy więc rozważyć celowość zwrócenia się do ministra finansów z wnioskiem o wydanie indywidualnej interpretacji prawa podatkowego w zakresie:

- konsekwencji podatkowych wniesienia do spółki wkładu w postaci ruchomości albo nieruchomości na gruncie podatku dochodowego od osób prawnych i VAT,
- możliwości odliczenia VAT uznanego wcześniej za kwalifikowalny, w wypadku gdy przedmiotem wkła-

du do spółki mają być przedmioty zakupione za pieniądze pochodzące z dotacji,

- podatku VAT od czynności wniesienia do spółki prawa do bezpłatnego korzystania z nieruchomości lub jej części zmodernizowanych przy udziale funduszy pochodzących z dotacji.

Jaką utworzyć spółkę?

Ustawa o działalności leczniczej dopuszcza przekształcenie SPZOZ jedynie w spółkę kapitałową. Spółkami takimi w rozumieniu kodeksu spółek handlowych są spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna. Odmienny charakter działalności, zasady funkcjonowania i regulacje odnoszące się do wskazanych spółek sprawiają, że wyboru formy prawnej, w jakiej będzie działała spółka powstała w wyniku przekształcenia, należy dokonać już w pierwszej, przygotowawczej fazie przekształcenia. Z uwagi na to, że do ważniejszych konsekwencji przekształcenia należy zaliczyć możliwość pozyskania przez spółkę inwestora zewnętrznego, zmianę reżimu prawnego, któremu będzie podlegać podmiot leczniczy, i zmianę zasad odpowiedzialności za jego zobowiązania, należy zwrócić szczególną uwagę na staranne przygotowanie treści umowy w sposób zapewniający ochronę interesów podmiotu tworzącego, a zatem właściciela spółki.

Więcej znaczy lepiej?

Wiele podmiotów tworzących SPZOZ nie jest zainteresowanych przekształceniem ze względu na złą sytuację finansową placówek i obawy, że spółka powstała w wyniku przekształcenia nie będzie w stanie się utrzymać samodzielnie na rynku. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na art. 73 u.d.l., który dopuszcza możliwość przekształcenia kilku SPZOZ (które niekoniecznie muszą mieć ten sam podmiot tworzący) w jedną spółkę prawa handlowego. Wykorzystując powyższy mechanizm, w praktyce rzadko stosowany, można z połączenia SPZOZ mających zarówno dodatnie, jak i ujemne wyniki finansowe stworzyć bilansujący się podmiot leczniczy, który nie tylko będzie w stanie samodzielnie utrzymać się na rynku, ale dzięki udzielaniu świadczeń w wielu zakresach będzie w stanie konkurować z podmiotami prywatnymi.

Mając na uwadze skomplikowany charakter przekształcenia, należy stwierdzić, że warunkiem sprawnego i skutecznego przeprowadzenia tego procesu jest współdziałanie SPZOZ z podmiotem tworzącym, a także odpowiednio wczesne skorzystanie ze wsparcia podmiotów doświadczonych w tym zakresie. W przeciwnym wypadku bowiem, pomimo wielomiesięcznych starań, spodziewany efekt w postaci zarejestrowanej spółki i uzyskanej dotacji ministerialnej może się okazać nieosiągalny.

Katarzyna Fortak-Karasińska jest radcą prawnym i partnerem, a Damian Sawicki aplikantem radcowskim w Kancelarii Fortak & Karasiński Radcowie Prawni.